

UOT 349.3
UOT 364.3-3

MÜLKİ HÜQUQ

Ata VƏLİYEV
Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin
Polis Akademiyasının “Mülki hüquq” kafedrasının müəllimi,
Bakı Dövlət Universitetinin
“Əmək və ekologiya hüququ” kafedrasının doktorantı,
polis baş leytenantı
e-mail: valiyevata@gmail.com

KİMLƏRƏ SOSIAL XİDMƏT GÖSTƏRMƏLİYİK

Açar sözlər: sosial xidmət, həyat şəraiti, ehtiyac, çətin, əlil, uşaq, kömək

Ключевые слова: социальная служба, жилищные условия, нужда, трудный, инвалид, ребенок, помощь

Keywords: social service, living conditions, need, difficult, disabled, child, help

Sosial xidmət institutu öz spesifikliyi və əhəmiyyəti baxımından sosial təminat hüququ sistemində məxsusi yer tutur. Nəzəriyyədə sosial xidmət həm geniş, həm də dar mənada başa düşülür. Dar mənada sosial xidmət dedikdə, vətəndaşların qanunda göstərilmiş müəyyən kateqoriyalarına sosial-məişət xidmətlərinin göstərilməsi – təsərrüfatın inkişafı üçün yardım, pulsuz qidanın verilməsi, sosial müdafiə müəssisələrində yerləşdirilməsi və s. başa düşülür. Geniş mənada sosial xidmət dedikdə isə, sosial təminatın pul ödəmələrindən başqa qalan bütün növlərini özündə əks etdirən sosial təminat hüquqlarının realizəsi başa düşülür.

“Sosial xidmət haqqında” 30.12.2011-ci il tarixli Azərbaycan Respublikası (bundan sonra AR) Qanununun 1.0.1-ci maddəsində sosial xidmətə legal anlayış verilmişdir. Anlayışa əsasən, sosial xidmət - çətin həyat şəraitində yaşayan şəxsin (ailənin) sosial problemlərinin aradan qaldırılması və ictimai həyatda digər insanlarla bərabər iştirak imkanlarının yaradılması istiqamətində həyata keçirilən kompleks tədbirlərdir. Qanun sosial xidmətin mahiyyətini açıqlayarkən yeni bir anlayış olan “çətin həyat şəraiti” sözündən istifa-

də etmiş və sosial xidmətin göstərilməsini bu şəraitdən asılı etmişdir. Həmin Qanunun 1.0.2-ci maddəsinə əsasən, çətin həyat şəraiti dedikdə, şəxsin (ailənin) sosial xidmətə götürülməsi üçün əsas yaradan və həyat fəaliyyətini obyektiv surətdə pozan, təkbaşına aradan qaldıra bilmədiyi hal başa düşülür. Göstərilənlərə əsaslanaraq hər iki normanı bir-biri ilə əlaqələndirərək qeyd edə bilərik ki, şəxsin (ailənin) sosial xidmətə götürülməsi üçün əsas yaradan və həyat fəaliyyətini obyektiv surətdə pozan, təkbaşına aradan qaldıra bilmədiyi sosial problemlərinin aradan qaldırılması və ictimai həyatda digər insanlarla bərabər iştirak imkanlarının yaradılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər kompleksi sosial xidmət adlanır (7.).

Sosial xidmətin məqsədi vətəndaşların həyat səviyyəsini ağırlaşdıran, sosial-psixoloji vəziyyətini çətinləşdirən, cəmiyyətdən təcrid olunmasına gətirib çıxaran halların qarşısını almaqdan, çətin həyat şəraitinin əmələ gəldiyi hallarda ehtiyacı olan şəxslərə sosial xidmətin göstərilməsini təmin etməkdən ibarətdir (7.) Qanunverici orqan sosial xidmətin həyata keçirilməsi şərtlərini, sosial xidmət göstərməli olan subyektlərin dairəsini, sosial xidmətin forma və növlərini və s. dəqiq müəyyən etmişdir və bu kompleks tədbirlər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada realizə edilir.

Sosial xidmət institutu öz subyektlərinin dairəsinə görə də sosial təminatın digər institutlarından fərqlənir. Sosial xidmətin subyektləri kimi sosial xidmətə götürülmüş şəxs (ailə), sosial xid-

mət müəssisəsi, sosial işçi və sosial xidmətçi çıxış edir.

Sosial xidmətə götürülmüş şəxs (ailə) dedikdə, çətin həyat şəraiti ilə əlaqədar sosial xidmət göstərilən şəxs (ailə) başa düşülür. Yəni bu şəxs (ailə) sosial xidmət təqdim edilən subyekt, yuxarıda sadalanan digər şəxslər isə sosial xidmət təqdim edən subyektlər qismində çıxış edirlər.

Qeyd etdiyimiz kimi, qanunvericilik sosial xidmət göstərilməli olan şəxslərin dairəsini və şəxsin çətin həyat şəraitində olmasının əsaslarını müəyyən etmişdir. Belə ki, “Sosial xidmət haqqında” Qanunun 7-ci maddəsində şəxsin (ailənin) çətin həyat şəraitində hesab edilməsinin əsasları müəyyən edilmişdir və həmin əsasdan irəli gələrək sosial xidmət göstərilməli olan subyektlərin dairəsini müəyyən etmək mümkündür. Qanun 7-ci maddədə göstərilən sosial xidmət göstərilməli olan şəxslərin dairəsini müəyyən etsə də, həmin maddədə göstərilən əsasların mövcudluğu müxtəlif qanunlara və ya digər normativ hüquqi aktlara istinad edilmədən başa düşülmür. Həmin maddədən göstərilən sosial xidmət göstərilməli olan subyektlərin dairəsinə diqqət yetirək:

1. Sosial xidmətə ehtiyacı olan subyekt kimi ilk öncə valideynlərini itirmiş və ya valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqları göstərmək olar. AR Konstitusiyasının 17-ci maddəsində göstərilir ki, uşaqların qayğısına qalmaq və onları tərbiyə etmək valideynlərin borcudur, bu borcun yerinə yetirilməsinə dövlət nəzarət edir. Valideynləri və ya qəyyuqları olmayan, valideyn qayğısından məhrum olan uşaqlar dövlətin himayəsindədirlər (14.). Həmin konstitusion normanın məntiqi davamı olaraq 28.12.1999-cu il tarixli AR Ailə Məcəlləsinin 49-cu maddəsində göstərilir ki, hər bir uşaq ailədə yaşamaq və tərbiyə almaq, öz valideynlərini tanımaq və onların qayğısından istifadə etmək, uşağın maraqlarına zidd olan hallar istisna olmaqla, onlarla birgə yaşamaq hüququna malikdir. Valideynlər olmadıqda, onlar valideynlik hüquqlarından məhrum olunduqda və ya uşaq valideyn himayəsini itirdiyi digər hallarda, uşağın ailədə tərbiyəsi Ailə Məcəlləsində müəyyən olunmuş qaydada yerli icra hakimiyyətlərinin qəyyumluq və himayə orqanları tərəfindən təmin edilir. Həmin Məcəllənin “Valideyn himayə-

sindən məhrum olan uşaqların aşkar olunması və yerləşdirilməsi” adlı 18-ci fəslində bu cür uşaqların aşkar edilməsi və sosial xidmət müəssisələrində yerləşdirilməsi ilə bağlı ümumi müddəalar müəyyən edilmişdir (13.).

“Uşaq hüquqları haqqında” 19 may 1998-ci il tarixli AR Qanununun 31-ci maddəsində də valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların müdafiəsi tədbirləri müəyyən olunmuşdur və həmin maddəyə əsasən, valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların müdafiəsi onların övladlığa, qəyyumluğa, himayəçiliyə, digər ailəyə verilməsi, bunlar mümkün olmadıqda isə uşaqlar üçün sosial xidmət müəssisələrində yerləşdirilməsi üsulu ilə təmin edilir (8.).

“Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında” 22.06.1999-cu il tarixli AR Qanununun 1-ci maddəsində həm valideynlərini itirmiş, həm də valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlara anlayış verilmişdir. Belə ki, valideynlərini itirmiş uşaq dedikdə, hər iki valideyni vəfat etmiş 18 yaşınadək olan şəxslər başa düşülür. Valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaq dedikdə isə, hər iki valideyni - məlum olmayan; valideynlik hüquqlarından məhrum edilən və ya valideynlik hüquqları məhdudlaşdırılan; xəbərsiz itkin düşmüş, fəaliyyət qabiliyyəti olmayan (fəaliyyət qabiliyyəti məhdudlaşdırılan) hesab edilən, ölmüş elan edilən; uşaqlarının tərbiyə edilməsindən və ya onların hüquq və mənafelərinin müdafiəsindən imtina edən; cəzaçəkmə müəssisələrində cəzasını çəkən; uşaqlarını uşaqlar üçün sosial xidmət müəssisələrindən götürməkdən imtina edən şəxslər başa düşülür. Eyni zamanda Qanuna əsasən, bir valideyni vəfat etmiş və o biri valideyni I və II dərəcə əlilliyi olan şəxs olan 18 yaşınadək şəxslər də valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlar hesab edirlər (9.).

Valideynlərini itirməsi və ya valideyn himayəsindən məhrum olmasına görə sosial xidmət müəssisələrində yaşamış, həmin müəssisələri tərk etdikdən sonra yaşayış yeri olmayan şəxslər xidmətə ehtiyacı olan şəxslər kateqoriyasına daxil edilir.

2. İkinci subyekt kimi sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar göstərilə bilər. Bu cür uşaqları səhhətlərində yaranan fiziki çatışmazlığı (fiziki

inkişafında və bədən üzvünün (üzlərinin) fəaliyyətində çatışmazlıqlar, xroniki somatik və ya yoluxucu xəstəliklər nəticəsində yaranmış müvəqqəti, yaxud daimi çatışmazlıq), əqli (mərkəzi sinir sisteminin zədələnməsi nəticəsində təfəkkürdə və yaddaşda olan çatışmazlıq) və ya psixi (psixi inkişafın ləngiməsi, o cümlədən nitq qüsurları, emosional-iradi mühitin pozuntuları və autizm) ləngimələri ilə əlaqədar cəmiyyət həyatında normal iştirak edə bilməyən şəxslərdir. AR Nazirlər Kabinetinin 30.12.2015-ci il tarixli, 413 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Əlilliyin və sağlamlıq imkanlarının məhdudluğunun müəyyən olunması meyarlarına dair” Əsasnamənin 3.1-ci bəndində göstərilmiş xəstəliyi və ya sağlamlıq pozuntuları (məsələn: qanın anadangəlmə və irsi xəstəlikləri, bədxassəli törəmələr, anadangəlmə lal-karlıq, eşitmə funksiyasının olmaması, daun sindromu və s.) olan 18 yaşınadək olan uşaqlar sosial xidmətdən istifadə etmək hüququna malikdirlər (2.).

Sosial xidmətə ehtiyacı olan üçüncü qrup subyektlərə baxımsız və ya sosial təhlükəli vəziyyətdə olan uşaqları aid etmək olar. “Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında” 24.05.2005-ci il tarixli AR Qanununa əsasən, baxımsız uşaq dedikdə, təlim-tərbiyə vermək, yaxud saxlamaq vəzifəsinin valideynləri və ya digər qanuni nümayəndələri tərəfindən yerinə yetirilməməsi və ya lazımcına yerinə yetirilməməsi nəticəsində davranışına nəzarət olunmayan on səkkiz yaşınadək olan şəxslər başa düşülür. Həmçinin, sosial təhlükəli vəziyyətdə olan yetkinlik yaşına çatmayan dedikdə isə, baxımsızlıq və ya kimsəsizlik nəticəsində həyatına və ya sağlamlığına təhlükə yaranan, yaxud tərbiyə edilməsi və ya saxlanması üçün tələblərə cavab verməyən şəraitdə olan, yaxud hüquq pozuntuları törədən 18 yaşınadək olan şəxslər başa düşülür ki, onların geniş dairəsinə aşağıdakılar aiddir:

- baxımsızlar və kimsəsizlər; həmçinin çətin tərbiyə olunanlar, avaralıqla, dilənçiliklə məşğul olanlar, əxlaqsız həyat tərzini sürənlər, müxtəlif hüquqpozmalara görə daxili işlər orqanları tərəfindən qeydiyyatla alınmış, lakin islah olunması mümkün olmayanlar və ümumi orta təhsildən qərzli şəkildə yayınanlar;

- alkoqollu içkilər, yaxud Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydaları pozmaqla tibbi göstəriş və ya həkimin təyinatı olmadan narkotik vasitələr və psixotrop maddələr qəbul edənələr;

- inzibati tənbeh tədbirlərinin tətbiqinə səbəb olmuş hüquq pozuntuları törətmiş on altı yaşa tam olanlar;

- inzibati tənbeh tədbirlərinin tətbiqinə səbəb olmuş hüquq pozuntuları törətmiş, lakin inzibati məsuliyyətə cəlb olunması üçün Azərbaycan Respublikasının inzibati xətalər qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş yaş həddinə çatmayanlar;

- tərbiyəvi xarakterli məcburi tədbirlər tətbiq edilərək islah olunması mümkün hesab olunmaqla cinayət məsuliyyətindən və ya cəzadan azad edilənlər;

- cinayət əlamətləri olan ictimai təhlükəli əməl törətmiş, lakin cinayət məsuliyyətinə cəlb olunması üçün Azərbaycan Respublikasının cinayət qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş yaş həddinə çatmayanlar; habelə haqqında həbs istisna olmaqla, qətimkan tədbiri seçilmiş şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxslər;

- amnistiya və ya əfvətmə aktı əsasında, yaxud şərti olaraq vaxtından əvvəl cəzadan azad edilənlər; cəzaçəkmə müəssisələrindən buraxılanlar; eləcə də müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə istisna olmaqla, digər cəza növlərinə məhkum olunanlar (10.).

3. Müəyyən yaşayış yeri olmayan şəxslər də sosial xidmət göstərməli olan şəxslər sırasına daxildir. 28.12.1999-cu il tarixli AR Mülki Məcəlləsinin 27.1-ci maddəsinə əsasən, fiziki şəxsin adətən yaşadığı yer onun yaşayış yeri sayılır. Şəxsin bir neçə yaşayış yeri ola bilər. Həmin Məcəllənin 27.2-ci maddəsində qeyd edilir ki, on dörd yaşına çatmamış şəxslərin yaşayış yeri valideynlik hüquqlarını itirməmiş valideynlərinin yaşayış yeri sayılır, qəyyumluq altında olan şəxsin yaşayış yeri isə qəyyumun yaşayış yeri sayılır (15.). “Yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat haqqında” 04.04.1996-cı il tarixli AR Qanununa əsasən, tam həcmdə fəaliyyət qabiliyyətli şəxsin mülkiyyətçi kimi icarə və kirayə müqaviləsi üzrə, yaxud AR qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş digər əsaslarla daimi və ya daha çox yaşadığı ev,

mənzil, xidməti yaşayış sahəsi, yataqxana, ahıllar və əlilliyi olan şəxslər, o cümlədən sağlamlıq imkanları məhdud 18 yaşınadək uşaqlar üçün sosial xidmət müəssisələri, xüsusi təhsil müəssisələri və digər bu kimi yaşayış yerləri yaşayış yeri hesab edilir və bu kimi yerlərdə yaşayan şəxslər “müəyyən yaşayış yeri olmaması səbəbindən” sosial xidmətə ehtiyacı olan şəxslər kateqoriyasına aid edilmir (16.).

4. Məişət zorakılığından zərər çəkmiş və ya insan alverinin qurbanı olmuş şəxslər də sosial xidmətdən istifadə etmək hüququna malikdirlər. “Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında” 22.06.2010-cu il tarixli AR Qanununa əsasən, bir yerdə yaşadığı ailə üzvü, yaxın qohumu, qanuni nikahda olmadığı və ya əvvəllər birgə yaşadığı şəxs tərəfindən zərərçəkmiş qarşı yaxın qohumluq münasibətlərindən, birgə və ya əvvəllər birgə yaşamaqlarından sui-istifadə etməklə qəsdən törədilən fiziki, psixi, iqtisadi və ya cinsi zorakılıq başa düşülür (5.).

“İnsan alverinə qarşı mübarizə haqqında” 28.06.2005-ci il tarixli AR Qanununa əsasən, insan alveri dedikdə - zor tətbiq etmək hədəsi ilə və ya zor tətbiq etməklə, hədə-qorxu və ya digər məcburetmə vasitələri ilə, oğurlama, dələduzluq, aldatma yolu ilə, təsir imkanlarından və ya zəiflik vəziyyətindən sui-istifadə etməklə, yaxud digər şəxsə nəzarət edən şəxsin razılığının alınması üçün maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər verməklə və ya almaqla insanların istismar məqsədilə cəlb edilməsi, əldə edilməsi, saxlanılması, gizlədilməsi, daşınması, verilməsi və ya qəbul edilməsi (uşağın istismar məqsədilə cəlb edilməsi, əldə edilməsi, saxlanılması, gizlədilməsi, daşınması, verilməsi və ya qəbul edilməsi də insan alveri hesab edilir) başa düşülür (4.).

5. Şəxsin sosial yadırgama (dezadaptasiya) və sosial məhrumiyyət (deprivasiya) vəziyyətində olması da onun sosial xidmətə ehtiyacı olan şəxs hesab edilməsi üçün əsaslardan biridir. Sosial yadırgama (dezadaptasiya) şəxsin (ailənin) sosial mühitə uyğunlaşma qabiliyyətinin itirilməsi, sosial məhrumiyyət (deprivasiya) isə şəxsin (ailənin) əsas həyatı tələbatlarını müstəqil şəkildə ödəmək imkanlarının məhdudlaşması və (və ya) ondan məhrum olmasıdır.

6. Xəstəlik, əlillik və ya ahıllıqla əlaqədar özünəqulluq qabiliyyətinin, habelə şəxsə (ailəyə) qulluq və köməklik göstərə biləcək əmək qabiliyyətli qohumların və ya qanuni nümayəndələrin olmaması, habelə, şəxsin ictimai təhlükəli xəstəliyə tutulmasına görə həyat fəaliyyətinin məhdudlaşması onun yaşından asılı olmayaraq sosial xidmətə götürülməsinə imkan verir.

“Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında” 31.05.2018-ci il tarixli AR Qanununa əsasən, əlilliyi olan şəxs dedikdə - müxtəlif maneələrlə qarşılaşdığı zaman digər şəxslərlə bərabər səviyyədə cəmiyyət həyatında tam və səmərəli iştirakına mane olan sabit fiziki, psixi, əqli və ya hissiyyət pozuntuları olan şəxslər başa düşülür (1.).

“Sosial xidmət haqqında” AR Qanununa əsasən, yaşı 70-ə çatmış şəxs ahıl şəxs hesab edilir və göstərilən əsaslar olduqda ahıl şəxslərin sosial xidmətdən istifadə etmək hüquqları qanunda təsbit edilmişdir.

“İctimai təhlükəli xəstəliklərin siyahısı”nın təsdiq edilməsi haqqında AR Nazirlər Kabinetinin 12.01.1999-cu il tarixli 5 nömrəli Qərarına əsasən, ruhi xəstəliklər, narkomanlıq, xroniki alkoqolizm, insanın qazanılma immun çatışmazlığı sindromu (QİÇS), vərəm, sifilis, qonoreya, lepra kimi xəstəliklər ictimai təhlükəli xəstəliklərə aiddir və bu xəstəliklərin daşıyıcıları qanunla müəyyən edilmiş sosial xidmətlərindən istifadə etmək hüququna malikdirlər (3.).

Sosial xidmət göstərilməli olan şəxslərin dairəsinə “Sosial xidmət haqqında” AR Qanununun müvafiq maddəsi əsasında yuxarıda göstərilən şəxsləri aid edə bilərik. Lakin, sosial xidmət sahəsini tənzimləyən başqa normativ hüquqi aktlarda da sosial xidmətə ehtiyacı olan şəxslərin dairəsi genişləndirilmişdir. “Ünvanlı dövlət sosial yardımı haqqında” 21.10.2005-ci il tarixli AR Qanununa əsasən, orta aylıq gəliri onlardan asılı olmayan səbəblərdən hər bir ailə üzvü üçün ehtiyac meyarının məcmusundan aşağı olan aztəminatlı ailələr ünvanlı dövlət sosial yardımı almaq hüququna malikdirlər. Sosial yardımın məbləği ailənin orta aylıq gəliri ilə hər bir ailə üzvü üçün ehtiyac meyarının məcmusu arasında yaranan fərq məbləğində hesablanır və hər il üçün ehtiyac meyarının həddi ilə bağlı qanun qəbul edilir (18.).

“Əlilliyi olan şəxslərin reabilitasiya vasitələri ilə təmin edilməsi Şərtləri və Qaydası”nın təsdiq olunmasına dair AR Nazirlər Kabinetinin 18.12.2020-ci tarixli 501 nömrəli Qərarına əsasən əlilliyi olan şəxslərin minik avtomobili və təkərli oturmaqla mühərrikli və mexaniki) təmin edilməsi, eləcə də onlara sosial reabilitasiya vasitələrinin verilməsi qaydaları, şərtləri, müddətləri və s. müəyyən olunmuşdur (17.).

AR Konstitusiyasında təsbit edilmiş ədalətli iqtisadi və sosial qaydalara uyğun olaraq haminin layiqli həyat səviyyəsini təmin etmək, xalqın və hər bir vətəndaşın rifahının yüksəldilməsi, onun sosial müdafiəsi və layiqli həyat səviyyəsi qayğısına qalmaq vəzifəsi dövlətin ən ümdə vəzifələrindən biridir. Bu sahədə öz öhdəliklərini lazımcına icra etmək üçün dövlət yuxarıda sadalanan qanunvericilik aktlarında sosial müdafiəyə xüsusi ehtiyacı olan şəxslərin dövlət müdafiəsində olduğunu bəyan edir.

Dövlətin bu sahədə olan vəzifə, funksiya və səlahiyyətlərinin icrası isə AR Əmək və Əhalinin

Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində olan Sosial Xidmətlər Agentliyi tərəfindən realizə edilir. Agentlik hər ilin yekununa dair müvafiq hesabatlarında görülmüş işlər, göstərilmiş sosial xidmət növləri və vətəndaşlara təqdim edilmiş sosial xidmət növlərinin statistik göstəriciləri barədə məlumatları ümumiləşdirməklə növbəti illərdə qarşısında duran vəzifələr və perspektivlər barədə nazirliyə hesabat verir.

Müasir dövrdə inkişaf etmiş dövlətlər öz vətəndaşlarına təqdim etdikləri sosial xidmətlərin həcminə və həmin xidmətlərdən istifadə edən vətəndaşların dairəsinin genişliyinə görə digər dövlətlərlə rəqabətə girirlər. Sosial xidmət göstərilməli olan şəxslərin dairəsinin müəyyən edilməsi və bu şəxslərə sosial xidmət növlərinin təqdim edilməsi dövlətin konstitusion öhdəliyindən irəli gəlir və. Sosial təminat növlərinin rəngarəngliyi, bu şəxslərin dairəsinin geniş olması vətəndaş-dövlət münasibətlərinin möhkəmlənməsinə, vətəndaş məmnunluğunun artırılmasına xidmət etmiş olur.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat:

1. “Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında” 31.05.2018-ci il tarixli AR Qanunu - <http://www.e-qanun.az/framework/39591>
2. “Əlilliyin və sağlamlıq imkanlarının məhdudluğunun müəyyən olunması meyarlarına dair” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə AR Nazirlər Kabinetinin 30.12.2015-ci il tarixli, 413 nömrəli Qərarı - <http://www.e-qanun.az/framework/31771>
3. “İctimai təhlükəli xəstəliklərin siyahısı”nın təsdiq edilməsi haqqında AR Nazirlər Kabinetinin 12.01.1999-cu il tarixli 5 nömrəli Qərarı - <http://www.e-qanun.az/framework/1857>
4. “İnsan alverinə qarşı mübarizə haqqında” 28.06.2005-ci il tarixli AR Qanunu - <http://www.e-qanun.az/framework/10641>
5. “Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında” 22.06.2010-cu il tarixli AR Qanunu - <http://www.e-qanun.az/framework/20131>
6. “Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin təhsili (xüsusi təhsil) haqqında” 05.06.2001-ci il tarixli AR Qanunu - <http://www.e-qanun.az/framework/4353>
7. “Sosial xidmət haqqında” 30.12.2011-ci il tarixli Azərbaycan Respublikası Qanunu - <http://www.e-qanun.az/framework/23195>
8. “Uşaq hüquqları haqqında” 19 may 1998-ci il tarixli AR Qanunu - <http://www.e-qanun.az/framework/3292>
9. “Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında” 22.06.1999-cu il tarixli AR Qanunu - <http://www.e-qanun.az/framework/3859>
10. “Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında” 24.05.2005-ci il tarixli AR Qanunu - <http://www.e-qanun.az/framework/10670>

11. AR Nazirlər Kabinetinin 30.12.2015-ci il tarixli, 413 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Əlilliyin və sağlamlıq imkanlarının məhdudluğunun müəyyən olunması meyarlarına dair” Əsasnamə - <http://www.e-qanun.az/framework/31771>
12. AR-ın 28.12.1999-cu il tarixli Ailə Məcəlləsi – <http://e-qanun.az/framework/46946>
13. AR-ın 28.12.1999-cu il tarixli Ailə Məcəlləsi – <http://e-qanun.az/framework/46946>
14. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası – <http://www.e-qanun.az/framework/897>
15. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi - <http://e-qanun.az/framework/46944>
16. Yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat haqqında” 04.04.1996-cı il tarixli AR Qanunu - <http://www.e-qanun.az/framework/3988>
17. “Əlilliyi olan şəxslərin reabilitasiya vasitələri ilə təmin edilməsi Şərtləri və Qaydası”nın təsdiq olunmasına dair AR Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 18 dekabr tarixli 501 nömrəli Qərarı - <http://www.e-qanun.az/framework/46499>
18. “Ünvanlı dövlət sosial yardımı haqqında” 21.10.2005-ci il tarixli AR Qanunu - <http://www.e-qanun.az/framework/10854>

Ata Valiyev

WHO SHOULD WE PROVIDE SOCIAL SERVICES TO ?

Summary

The article discusses who is included in the range of people who should be provided with social services in modern times. Thus, based on their constitutional obligations, states form the necessary legislative framework to ensure a decent standard of living for citizens and improve their social welfare. It also provides social services to people in difficult living conditions and in need through its agencies. Although the Law of the Republic of Azerbaijan “On Social Services” defines the range of persons to be provided with social services, it is necessary to refer to other legislative acts in order to fully understand these subjects. The main purpose of the research is to clarify the range of these subjects.

Ата Велиев

КОМУ МЫ ДОЛЖНЫ ПРЕДОСТАВЛЯТЬ СОЦИАЛЬНЫЕ УСЛУГИ ?

Резюме

В статье рассматривается, кто входит в круг лиц, которые должны быть обеспечены социальными услугами в современное время. Таким образом, государства, исходя из своих конституционных обязательств, формируют необходимую законодательную базу для обеспечения достойного уровня жизни граждан и повышения их социального благосостояния. Он также оказывает социальные услуги людям, находящимся в трудных жизненных условиях и нуждающимся через свои агентства. Хотя Закон Азербайджанской Республики «О социальных услугах» определяет круг лиц, которым должны предоставляться социальные услуги, для полного понимания этих предметов необходимо обратиться к другим законодательным актам. Основной целью исследования является уточнение круга этих тем.